

Sygn. akt VI U 832/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Monika Miller-Młyńska
Protokolant:	stażysta Michał Maśnik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 3 marca 2016 r. w S.

sprawy J. L. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o wydanie zaświadczenia

na skutek odwołania J. L. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 26 sierpnia 2015 roku znak (...) - (...)

I. oddala odwołanie,

II. odstępuje od obciążania J. L. (1) kosztami procesu.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 sierpnia 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił wydania J. L. (1) zaświadczenia o treści przez niego żądanej, mającego stanowić podstawę do ubiegania się o wykreślenie hipoteki przymusowej wpisanej na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. w księdze wieczystej nieruchomości będącej własnością J. L..

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że podstawę wpisu hipoteki przymusowej stanowiła decyzja nr (...) wydana w dniu 17 czerwca 2003 r., określająca wysokość zadłużenia J. L. (1) jako płatnika składek. Organ wyjaśnił, iż należności wynikające z tej decyzji objęte wpisem hipotecznym nie wygasły w całości (nie zostały spłacone, nie uległy przedawnieniu, nie zostały umorzone), wobec czego brak jest podstaw do tego, aby wydać zaświadczenie umożliwiające wykreślenie hipoteki. W ocenie organu nie ustalono również istnienia innych przesłanek określonych przepisami ustawy o księgach wieczystych i hipotece, obligujących do wykreślenia hipoteki przymusowej.

Pismem z dnia 7 września 2015 r. J. L. odwołał się od powyższej decyzji, wskazując że hipoteka przymusowa zgodnie z art. 100 ustawy o księgach wieczystych i hipotece powinna zostać wykreślona z uwagi na jej wygaśnięcie. Podniósł

zarzut przedawnienia należności z tytułu składek objętych wpisem hipotecznym, powołując się na treść przepisu art. 125 k.c.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniósł o oddalenie odwołania w całości, z argumentacją jak w zaskarżonej decyzji. Pełnomocnik organu rentowego wskazała, że wpisu hipoteki dokonano 25 lipca 2003 r. i wprawdzie od tego czasu upłynęło 10 lat, jednak nie powoduje to ani wygaśnięcia wierzytelności zabezpieczonej hipotecznie, ani wygaśnięcia hipoteki. Wyjaśniła, że zgodnie z art. 24 ust. 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie ulegają przedawnieniu należności z tytułu składek zabezpieczone hipoteką lub zastawem, jednakże po upływie terminu przedawnienia należności te mogą być egzekwowane tylko z przedmiotu hipoteki lub zastawu do wysokości zaległych składek i odsetek za zwłokę liczonych do dnia przedawnienia. Dodatkowo wskazała, że w analizowanym przypadku nie znajduje zastosowania również art. 94 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, przewidujący zniesienie hipoteki za odpowiednim wynagrodzeniem w sytuacji, gdy od dnia wpisu hipoteki upłynęło 10 lat, a nie powstała wierzytelność hipoteczna, lecz nadal może powstać. Zwróciła uwagę, że wierzytelność Zakładu istniała w chwili wpisu hipoteki i nadal istnieje. Zastosowania nie znajduje w jej ocenie również art. 99¹ ustawy o księgach wieczystych i hipotece, stanowiący, że wygaśnięcie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką pociąga za sobą wygaśnięcie hipoteki, chyba że z danego stosunku prawnego mogą powstać w przyszłości kolejne wierzytelności podlegające zabezpieczeniu. Mając to na uwadze, pełnomocnik podniosła, iż wierzytelność zabezpieczona hipoteką nie wygasła, a podnoszony zarzut przedawnienia jest bezpodstawny wobec treści przepisu art. 24 ust. 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Na rozprawie w dniu 14 stycznia 2016 r. J. L. podtrzymał swoje odwołanie, wskazując, że domaga się aby sąd wydał takie rozstrzygnięcie, które doprowadziłoby do wykreślenia hipoteki przymusowej w związku z jej wygaśnięciem, tj. aby sąd zobowiązał organ rentowy do wydania zaświadczenia stanowiącego podstawę do ubiegania się o wykreślenie hipoteki.

Na rozprawie w dniu 3 marca 2016 r. J. L. oświadczył ponadto, że zależy mu na całkowitym wykreśleniu hipoteki z uwagi na przedawnienie należności.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

J. L. (1) od dnia 20 marca 1990 r. do 24 czerwca 2003 r. figurował w rejestrze podatników Drugiego Urzędu Skarbowego w S. jako podatnik prowadzący działalność gospodarczą w zakresie usług transportowych. W okresie od 10 lipca 2001 r. do 24 czerwca 2003 r. J. L. (1) zgłosił zawieszenie działalności gospodarczej.

Niesporne.

W dniu 2 lutego 1999 r. J. L. (1) złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych deklarację (...)zgłoszenie do ubezpieczeń/zgłoszenie danych osoby ubezpieczonej” oraz (...)zgłoszenie/zmiana danych płatnika składek osoby fizycznej”, w których wskazał jako płatnika – „ Usługi (...), J. L. (1)”.

W dniu 27 stycznia 2000 r. J. L. sporządził deklaracje rozliczeniowe ZUS DRA za kolejne miesiące od stycznia 1999 roku do grudnia 1999 roku, wskazując w nich kwoty składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

W dniu 7 lipca 2003 roku J. L. złożył deklarację (...)wyrejestrowanie płatnika składek” oraz (...)wyrejestrowanie z ubezpieczeń/kontynuowanie ubezpieczeń”, w których datę wyrejestrowania z ubezpieczeń określił jako 25.06.2003 r.

Niesporne.

W dniu 13 czerwca 2003 r. organ rentowy sprawdził prowadzone dla J. L. konto płatnika składek pod kątem pokrycia należności z tytułu składek za okres od stycznia 1999r. do kwietnia 2003r. W wyniku powyższego stwierdził występowanie na koncie płatnika na dzień 13 czerwca 2003 r. zadłużenia z tytułu składek w łącznej kwocie 22.903,92

zł (w tym z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych - 17.734,90 zł, Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych - 3.896,12 zł, (...) 1.272,90 zł) plus odsetki 14.457,90 zł. Łącznie wysokość zaległości określono wówczas na kwotę 37.361,82 zł.

Dowód: pokrycie należności dla płatnika z 13.06.2003 r. w aktach kontroli ZUS.

Decyzją z dnia 17 czerwca 2003 r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. określił wysokość należności płatnika składek J. L. (1) z tytułu nieopłaconych składek za okres od stycznia 1999r. do kwietnia 2003r. na łączną kwotę 37.361,82 zł. Powyższa decyzja została doręczona J. L. w dniu 23 czerwca 2003 r.

J. L. w dniu 27 czerwca 2003 r. odwołał się od powyższej decyzji do sądu.

Wyrokiem z dnia 8 kwietnia 2004 r., wydanym w sprawie o sygn. akt VII U 2856/03, Sąd Okręgowy w Szczecinie oddalił odwołanie. Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 29 kwietnia 2004 r.

W dniu 30 kwietnia 2004 r. akta kontroli wraz z odpisem prawomocnego wyroku zostały zwrócone przez Sąd do ZUS. Do ZUS wpłynęły w dniu 4 maja 2004 r.

Niesporne, a nadto dowody: dokumentacja w aktach kontroli ZUS: decyzja z 17.06.2003 r.; odwołanie z 27.06.2003 r.; wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 8.04.2004 r. sygn. akt VII U 2856/03; odezwa o zwrocie akt organowi rentowemu z 30.04.2004 r.

W dniu 26 czerwca 2003 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. złożył w Sądzie Rejonowym Wydziale Ksiąg Wieczystych wniosek o wpis hipoteki przymusowej w kwocie 37.361,82 zł wraz z dalszymi odsetkami za zwłokę na rzecz (...) Oddział w S. na nieruchomości J. L., położonej w S. przy ul. (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta KW (...),

W dniu 22 lipca 2003r. w wyżej wskazanej księdze wieczystej dokonano wpisu hipoteki przymusowej kaucyjnej na nieruchomości J. L., położonej w S. przy ul. (...), do kwoty 37.361,82 zł. Podstawę wpisu hipoteki przymusowej na rzecz ZUS stanowiła decyzja określająca wysokość zadłużenia płatnika składek J. L. (1) nr (...) wydana w dniu 17 czerwca 2003r.

Niesporne, a nadto dowody: dokumentacja w aktach kontroli ZUS: wniosek z 26.06.2003 r.; zawiadomienie z dnia 29.07.2003r.; zawiadomienie z 1.09.2003r.; postanowienie Sądu Rejonowego w Szczecinie XII Wydziału Ksiąg Wieczystych z 23.09.2003 r.; wydruk zupełny z księgi wieczystej KW (...).

Decyzją z dnia 8 grudnia 2009 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., w związku z ustaleniem, że J. L. prowadził działalność gospodarczą do lipca 2001 r., ponownie określił wysokość należności płatnika J. L. (1) z tytułu nieopłaconych składek. Ustalono, że zaległość za okres od stycznia 1999r. do lipca 2001r. wynosi łącznie 38.689,88 zł, w tym: z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych za okres od stycznia 1999r. do lipca 2001 r. w wysokości 10803,58 zł, z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od stycznia 1999r. do lipca 2001 r. w wysokości 2.392,30 zł oraz z tytułu składek na Fundusz Pracy za okres od marca 1999r. do lipca 2001 r. w wysokości 738,60 zł, a nadto z tytułu odsetek - 24.729,00 zł oraz dalszych odsetek za zwłokę, w wysokości ustalonej dla zaległości podatkowych, które na dzień wystawienia decyzji wynoszą 10,00 % liczone od należności głównej za okres od 9 grudnia 2009 r. do dnia zapłaty a także koszty opomnienia w wysokości 26,40 zł.

Dowód: stan należności dla płatnika za okres od 01.1999 do 07.2001 r. – w aktach kontroli ZUS.

Pismem z dnia 29 stycznia 2010 r. J. L. (1) odwołał się od powyższej decyzji do sądu. W toku postępowania przed sądem nie kwestionował istnienia zaległości z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w wysokości wskazanej w decyzji, natomiast kwestionował co do zasady powstanie po jego stronie obowiązku opłacania tychże składek, wskazując, że podstawą do wysuwania roszczeń finansowych między dwoma osobami lub podmiotami musi być

niedotrzymanie lub niewywiązanie się z warunków stosownej umowy, tymczasem on nie zawierał nie zawierał z organem rentowym żadnej umowy dotyczącej podlegania ubezpieczeniom społecznym. W konsekwencji w ocenie J. L. nie miał on obowiązku opłacania składek na te ubezpieczenia w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą, gdyż opłacanie składek ma charakter dobrowolny, a nie przymusowy.

Wyrokiem z dnia 13 stycznia 2011 r., wydanym w sprawie o sygn. akt VI U 230/10, Sąd Okręgowy oddalił odwołanie J. L.. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Okręgowy wskazał, że stosownie do treści art. 6 ust. 1 pkt 5 oraz art. 12 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, a także ubezpieczeniu wypadkowemu. Wyjaśnił, że odwołujący nie wykazał, aby w jego przypadku zachodziła sytuacja opisana w przepisie art. 9 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, przewidującym możliwość wyboru ubezpieczenia z innego tytułu niż działalność gospodarcza w przypadku zbiegu podstaw objęcia ubezpieczeniem społecznym z kilku tytułów.

J. L. w dniu 22 lutego 2011 r. wniósł apelację od powyższego wyroku, która została jednak odrzucona postanowieniem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 26 kwietnia 2011r. z uwagi na nieuzupełnienie braków formalnych apelacji i brak jej opłacenia w określonym przez sąd terminie.

W dniu 9 maja 2011 r. J. L. złożył wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia apelacji. Postanowieniem z dnia 10 czerwca 2011 r. Sąd Okręgowy oddalił powyższy wniosek, a następnie postanowieniem z dnia 24 czerwca 2011 r. odrzucił apelację wywiedzioną wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu. Postanowieniem z dnia 12 września 2011 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie odrzucił zażalenie J. L. na postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 10 czerwca 2011 r. oddalające jego wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 13.01.2011 r. jako niedopuszczalne.

Postanowieniem z dnia 28 listopada 2011 r., wydanym w sprawach o sygn. akt III AUz 95/11 i III AUz 112/11 Sąd Apelacyjny w Szczecinie oddalił zażalenia J. L. na postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 24 czerwca 2011 r. i z dnia 12 września 2011 r.

Niesporne, a nadto dowody: dokumentacja w aktach Sądu Okręgowego w Szczecinie sygn. akt VI U 230/10: odwołanie z 29.01.2010 r. k.2; wyrok z 13.01.2011 r. - k. 43, uzasadnienie wyroku z 13.01.2011 r. - k. 53-60, apelacja ubezpieczonego z 22.02.2011 r. - k. 70, postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z 26.04.2011 r. - k. 78-79, postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 10.06.2011 r. - k. 90, postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 24.06.2011 r. - k. 96-97, postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 12.09.2011 r. - k. 113-116, postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 28.11.2011 r. - k. 131, 133-134.

Należności składkowe J. L. za okres od stycznia 1999r. do grudnia 1999r. objęte są postępowaniem egzekucyjnym prowadzonym przez Naczelnika Drugiego Urzędu Skarbowego na podstawie tytułów wykonawczych o numerach od W26- (...) do (...) z dnia 26 września 2003 r., przekazanych Naczelnikowi Drugiego Urzędu Skarbowego w dniu 1 października 2003 r. Odpisy tytułów wykonawczych zostały doręczone zobowiązanemu w dniu 30 listopada 2011 r.

Pismem z dnia 7.12.2011 r. J. L. wniósł zarzuty w sprawie prowadzenia postępowania egzekucyjnego, powołując się na przedawnienie.

Postanowieniem z dnia 7 lutego 2012 r. organ egzekucyjny zawiesił postępowanie egzekucyjne do czasu otrzymania ostatecznego stanowiska wierzyciela w sprawie zgłoszonych zarzutów.

W dniu 14 czerwca 2011 r. organ egzekucyjny wydał postanowienie, w którym uznał za nieuzasadniony zarzut w zakresie przedawnienia obowiązków objętych tytułami wykonawczymi od nr W26- (...) do nr (...) i podjął zawieszony postępowanie egzekucyjne.

Postanowieniem z dnia 26 lipca 2012 r. Dyrektor Izby Skarbowej w S., po rozpoznaniu sprawy na skutek zażalenia J. L. na postanowienie Naczelnika II US z dnia 14.06.2011 r., utrzymał w mocy postanowienie organu I instancji.

Dowody:

- pismo ZUS z dnia 2.11.2010 r. – k. 36 w aktach Sądu Okręgowego w Szczecinie sygn. akt VI U 230/10;

- pismo ZUS z 10.02.2016 r. – k. 36-36v akt sprawy;

- dokumentacja w segregatorze załączonym do akt: spis tytułów wykonawczych według US; postanowienie Dyrektora Izby Skarbowej w S. z 26.07.2012 r.; postanowienie Naczelnika (...) Skargowego z 14.06.2012 r.; postanowienie Naczelnika II Urzędu Skarbowego z 7.02.2012 r., pismo J. L. z 7.12.2011r.

Egzekucja w odniesieniu do pozostałych należności (za okres od stycznia 2000r. do lipca 2001r.) jest prowadzona przez Dyrektora Oddziału ZUS w S. na podstawie tytułów wykonawczych o numerach od Rb (...) do (...), wystawionych przez ZUS w dniu 26 lutego 2003 roku (a doręczonych J. L. w dniu 18 marca 2003 r.) oraz na podstawie tytułów wykonawczych o numerach od Rb- (...) do Rb- (...), dotyczących składek za okres od stycznia 1999 r. wystawionych w dniu 27 maja 2003r., a doręczonych J. L. w dniu 5 czerwca 2003 r.

Dowody:

- pismo ZUS z 10.02.2016 r. – k. 36-36v akt sprawy;

- tytułu wykonawcze – w segregatorze załączonym do akt.

Wobec J. L. prowadzone jest również przez Naczelnika Drugiego Urzędu Skarbowego postępowanie egzekucyjne w zakresie należności podatkowych.

Naczelnik Drugiego Urzędu Skarbowego w S., występujący w roli organu egzekucyjnego i wierzyciela, prowadzi postępowanie egzekucyjne do majątku J. L. na podstawie tytułów wykonawczych o numerach: od SM-VAT- (...) do SM-VAT- (...), od (...) do (...), od AM-VAT- (...) do SM-VAT- (...), SM-VAT- (...), (...) oraz od (...) do (...), dotyczących zobowiązań z tytułu podatku od towarów i usług (...) na łączną kwotę 189.180,15 zł (na dzień 14.07.2014 r.).

Pismem z dnia 12 marca 2014 r, Naczelnik II Urzędu Skarbowego w S. dokonał zajęcia nieruchomości położonej w S., ul. (...), należącej do J. L..

Pismem z dnia 14 kwietnia 2014 r. J. L. (1) zażądał umorzenia postępowania egzekucyjnego, z uwagi na przedawnienie zobowiązań objętych wyżej wymienionymi tytułami wykonawczymi.

Naczelnik II Urzędu Skarbowego postanowieniem z dnia 6 maja 2014 r. odmówił umorzenia postępowania egzekucyjnego, wyjaśniając, iż w związku z treścią art. 70 § 8 ustawy Ordynacja podatkowa, zobowiązania podatkowe nie uległy przedawnieniu z uwagi na fakt, iż zostały one zabezpieczone hipoteką wpisaną do księgi wieczystej (...).

J. L. złożył zażalenie na powyższe postanowienie, wskazując, iż przepis art. 70§ 8 Ordynacji podatkowej jest w rażący sposób niezgodny z art. 2 i art. 32 ust. 1 i ust. 2 Konstytucji RP.

Dyrektor Izby Skarbowej w S. postanowieniem z dnia 9 lipca 2014 r. utrzymał w mocy postanowienie organu egzekucyjnego I instancji.

J. L. wniósł skargę na powyższe postanowienie do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w S., który wyrokiem z dnia 26 marca 2015 r., wydanym w sprawie o sygn. akt I SA/Sz 1150/14 uchylił zaskarżone postanowienie Dyrektora Izby Skarbowej w S. z dnia 9.07.2014r. oraz poprzedzające je postanowienie Naczelnika II Urzędu Skarbowego w S. z dnia 6.05.2014 r. w przedmiocie odmowy umorzenia postępowania egzekucyjnego. Wojewódzki Sąd Administracyjny, powołując się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8.10.2013 r. w sprawie SK 40/12, stwierdzający niezgodność z Konstytucją przepisu art. 70 § 6 Ordynacji podatkowej, uznał, że również art. 70 § 8 Ordynacji podatkowej pozbawiony jest waloru domniemania konstytucyjności, a w konsekwencji oparcie

zaskarżonych postanowień na normie art. 70 § 8 Ordynacji podatkowej oznacza, że są one sprzeczne z porządkiem konstytucyjnym.

Niesporne, a nadto dowód: wyrok WSA z dnia 26.03.2015 r. sygn. akt ISA/ Sz 1150/14 – koperta k. 7 akt sprawy.

Skierowanym do ZUS O/S. pismem z dnia 24 lipca 2015 r. J. L. (1) wniósł o wykreślenie hipoteki przymusowej na podstawie art. 100 ustawy o księgach wieczystych i hipotece. W uzasadnieniu wniosku powołał się na wygaśnięcie hipoteki z mocy prawa wskutek upływu 10 lat od dokonania wpisu.

W odpowiedzi na powyższy wniosek ZUS pismem z dnia 10 sierpnia 2015 r. poinformował J. L., że aktualnie brak jest podstaw do wydania zaświadczenia stanowiącego podstawę do ubiegania się o wykreślenie hipoteki przymusowej wpisanej na rzecz ZUS w KW (...), bowiem należność zabezpieczona hipotecznie nie wygasła. Organ rentowy, powołując się na treść przepisu art. 24 ust. 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wskazał, że nie ulegają przedawnieniu należności z tytułu składek zabezpieczone hipoteką lub zastawem, jednakże po upływie terminu przedawnienia należności te mogą być egzekwowane tylko z przedmiotu hipoteki lub zastawu do wysokości zaległych składek i odsetek za zwłokę liczonych do dnia przedawnienia.

Niesporne, a nadto dowody:

- wniosek z 24.07.2015 r. – w aktach kontroli ZUS;

- pismo ZUS z 10.08.2015 r. – w aktach kontroli ZUS.

Pismem z dnia 19 sierpnia 2015 r. J. L. zażądał wydania decyzji w trybie administracyjnym rozpoznającej złożony przez niego wniosek z dnia 24 lipca 2015 r.

Niesporne, a nadto dowód: pismo z 19.08.2015 r. – w aktach kontroli ZUS.

Mając na względzie treść tego pisma organ rentowy wydał zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzję.

Niesporne.

Na dzień 8 września 2015r. zadłużenie J. L. objęte wpisem hipoteki przymusowej do kwoty 37.361,82 zł w księdze wieczystej (...), dokonany w dniu 25 lipca 2003 r., wynosi łącznie 27.177,73 zł, w tym należność główna z tytułu składek na FUS za okres od stycznia 1999r. do lipca 2001 r. - 10.803,60 zł, z tytułu składek na FUZ - 2.392,31 zł, z tytułu składek na (...) 775,32 zł oraz odsetki obliczone na dzień 13.06.2003 r. - 13.206,50 zł.

Dowody:

- pismo ZUS z 10.02.2016 r. – k. 36-36v akt sprawy;

- wydruk korespondencji e-mail z 8.09.2015 r. oraz wyliczenia ZUS - w aktach kontroli ZUS.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie mogło zostać uwzględnione.

W niniejszej sprawie zaskarżona odwołaniem decyzja dotyczyła możliwości wydania przez ZUS zaświadczenia, które stanowiłoby podstawę do całkowitego wykreślenia hipoteki przymusowej kaucyjnej ustanowionej na nieruchomości J. L., położonej w S. przy ul. (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta KW (...). Hipoteka ta ustanowiona jest do kwoty 37.361,82 zł na rzecz (...) Oddziału w S. i została wpisana na podstawie decyzji (...) nr (...) wydanej w dniu 17 czerwca 2003 r. J. L. (1) podnosił w toku niniejszego postępowania, że należności będące przedmiotem hipoteki uległy przedawnieniu, w konsekwencji czego organ rentowy powinien wydać zaświadczenie stwierdzające iż należności te wygasły, co umożliwi wykreślenie hipoteki przymusowej.

Sąd nie podzielił argumentacji J. L., uznając, że co do zasady decyzja odmawiająca wydania żądanego zaświadczenia była prawidłowa, gdyż w analizowanym przypadku nie upłynął jeszcze okres przedawnienia wszystkich należności, których zapłata została zabezpieczona hipoteką przymusową.

Wymaga podkreślenia, że w niniejszej sprawie nie podlegało już badaniu to, czy J. L. (1) wywiązywał się czy też nie z obowiązku zapłaty składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w okresie od stycznia 1999 r. do lipca 2001 r. Kwestia ta została już bowiem przesądzona prawomocnymi wyrokami sądów wydanymi w sprawach opisanych wyżej (sygn. akt VII U 2856/03 oraz VI U 230/10). Niespornym również było, że zadłużenie z tego tytułu za okres od stycznia 1999r. do lipca 2001r., objęte wpisem hipoteki przymusowej w księdze wieczystej (...), wynosi na dzień 8 września 2015r. łącznie 27.177,73 zł, w tym należność główna: składki na FUS r. w kwocie 10.803,60 zł, składki na FUZ – 2.392,31 zł, składki na (...) 775,32 zł oraz odsetki obliczone na dzień 13.06.2003 r. w kwocie 13.206,50 zł. Rozważeniu podlegała więc wyłącznie kwestia zasadności zgłoszonego przez odwołującego zarzutu przedawnienia.

W pierwszej kolejności mając na uwadze stanowisko J. L. prezentowane w niniejszej sprawie podkreślenia wymaga, że w analizowanym przypadku nie znajdował zastosowania art. 125 k.c. Kwestie związane z obowiązkiem opłacania składek zostały bowiem odrębnie uregulowane w przepisach ustawy prawa materialnego innych niż kodeks cywilny; jego przepisy nie mają w tych sprawach zastosowania, nawet odpowiednio.

Bieg terminów przedawnienia należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne został uregulowany odrębnie i całkowicie samodzielnie w przepisie art. 24 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych. Przepis ten był przy tym w latach 1999-2015 wielokrotnie zmieniany.

I tak, przepis art. 24 ust. 4, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2002 r., stanowił, iż należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 5 lat, a w przypadku przerwania biegu przedawnienia, o którym mowa w ust. 5, po upływie 10 lat licząc od dnia, w którym stały się wymagalne. Przy czym w myśl ust. 5 bieg przedawnienia przerywało odroczenie terminu opłacenia należności z tytułu składek, rozłożenie spłaty tych należności na raty i każda inna czynność zmierzająca do ściągnięcia tych należności, jeżeli o czynności tej został zawiadomiony dłużnik.

Od dnia 1 stycznia 2003 r., to jest od dnia wejścia w życie ustawy nowelizującej z dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz.U. z 2002 r. nr 241, poz. 2074), przepis art. 24 ust. 4 stanowił, iż należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 10 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne z zastrzeżeniem ust. 5-5d. W ust. 5 wskazano, że nie ulegają przedawnieniu należności z tytułu składek zabezpieczone hipoteką lub zastawem, jednakże po upływie terminu przedawnienia należności te mogą być egzekwowane tylko z przedmiotu hipoteki lub zastawu do wysokości zaległych składek i odsetek za zwłokę liczonych do dnia przedawnienia. Dodany ust. 5a otrzymał następujące brzmienie: Bieg terminu przedawnienia nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu od dnia zawarcia umowy, o której mowa w art. 29 ust. 1a, do dnia terminu płatności odroczonej należności z tytułu składek lub ostatniej raty. Ust. 5b z kolei otrzymał brzmienie: Bieg terminu przedawnienia zostaje zawieszony od dnia wszczęcia do dnia zakończenia postępowania egzekucyjnego oraz postępowania przed sądem ”.

W związku z brakiem przepisów przejściowych w ustawie z dnia 18 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych powstał problem czy wydłużony z 5 do 10 lat termin przedawnienia składek na ubezpieczenie społeczne dotyczy także składek wymagalnych przed dniem 1 stycznia 2003 r. Kwestia ta została już jednak rozstrzygnięta w orzecznictwie sądowym. Stanowisko Sądu Najwyższego jest jednolite, że do składek na ubezpieczenia społeczne należnych i nieprzedawnionych przed dniem 31 grudnia 2002 r. zastosowanie ma przepis art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w brzmieniu ustalonym ustawą zmieniającą z dnia 18 grudnia 2002 r. Zastosowanie mają bowiem w drodze analogii przepisy wprowadzające podstawowe akty prawa prywatnego i to z nich należy wywodzić podstawowe zasady kolizyjne. Wywiedziona z tych przepisów podstawowa zasada prawa międzyczasowego prywatnego jest taka, że jeżeli według nowej ustawy termin ustawowy jest dłuższy niż na podstawie dawnej ustawy, do terminu ustawowego, który rozpoczął bieg przed wejściem w życie nowej ustawy, ale przed wejściem w życie nowej ustawy jeszcze nie upłynął, należy stosować przepisy nowej ustawy

o długości terminu, oczywiście przy uwzględnieniu biegu takiego terminu na podstawie dawnej ustawy. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2009 r., sygn. akt III UK 81/08; uchwała Sądu Najwyższego z 2 lipca 2008 r., sygn. akt II UZP 5/08,; postanowienie Sądu Najwyższego z 20 października 2008 r., sygn. akt I UK 146/08).

W tym miejscu należy przypomnieć, że dotyczące przedawnienia regulacje ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązujące od 1 stycznia 2003 r., poza wydłużeniem terminu przedawnienia składek z 5 do 10 lat zmieniły także zasady, według których liczony jest bieg terminu przedawnienia. I tak od dnia 1 stycznia 2003 r., z mocy art. 24 ust. 5b, bieg terminu przedawnienia zostaje zawieszony od dnia wszczęcia do dnia zakończenia postępowania egzekucyjnego oraz postępowania przed sądem. Regulacji takiej nie przewidywał art. 24 w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 2002 r. Bieg przedawnienia przerywało jedynie wyszczególnione w ust. 5 art. 24 odroczenie terminu opłacenia należności z tytułu składek, rozłożenie spłaty tych należności na raty i każda inna czynność zmierzająca do ściągnięcia tych należności, jeżeli o czynności tej został zawiadomiony dłużnik, a termin przedawnienia wynoszący 10 lat był w takim przypadku liczony od dnia, w którym należności z tytułu składek stały się wymagalne.

Podzielając w całej rozciągłości zaprezentowane wyżej poglądy, w uzupełnieniu należy zaznaczyć, że Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 kwietnia 2011 r., sygn. akt I UK 313/10, zajął stanowisko, że do nieprzedawnionych do dnia 31 grudnia 2002 r. należności z tytułu składek stosuje się nie tylko nowy, wydłużony, termin przedawnienia, ale również wszystkie nowe przepisy dotyczące okoliczności mających wpływ na bieg tego terminu, to jest jego przerwanie, zawieszenie oraz zabezpieczenie, o ile wymienione w nowych przepisach podstawy przerwania lub zawieszenia biegu przedawnienia powstały po tej dacie. Przedstawione zapatrywanie Sąd orzekający w niniejszej sprawie także podziela. Na podobnym stanowisku stoją także sądy administracyjne, które zajmowały się analogicznym jak w przedmiotowej sprawie problemem przedawnienia składek (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 21 marca 2014 r., sygn. akt II FSK 815/12; wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Ł. z dnia 1 marca 2013 r., sygn. akt III SA/ŁD 1108/12; wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w L. z dnia 14 lutego 2012 r., sygn. akt III SA/LU 16/12; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 27 sierpnia 2009 r., sygn. akt II GSK 20/09). Konsekwencją przyjęcia wskazanego stanowiska jest stwierdzenie, że skutki zdarzeń mających wpływ na bieg terminu przedawnienia (przerwanie, zawieszenie) należy oceniać według przepisów obowiązujących w chwili ich zaistnienia.

Z dniem 1 stycznia 2012 r. na podstawie art. 11 pkt 1 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (Dz. U. Nr 232, poz. 1378) ponownie zmieniono treść art. 24 ust. 4 ustawy systemowej i skrócono okres przedawnienia składek na ubezpieczenia społeczne z 10 do 5 lat. Zgodnie z art. 27 powołanej ustawy, do przedawnienia należności z tytułu składek, o którym mowa w art. 24 ust. 4 ustawy systemowej, którego bieg rozpoczął się przed dniem 1 stycznia 2012 r., stosuje się przepisy w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, z tym że bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia 1 stycznia 2012r. Wedle zasady wynikającej z tego przepisu do należności składkowych nieprzedawnionych do 1 stycznia 2012 r. (wedle starych zasad z zastosowaniem 10-letniego okresu przedawnienia) ma zastosowanie 5-letni termin przedawnienia, z tym jednak bardzo istotnym zastrzeżeniem, że liczy się go nie od daty ich wymagalności, tak jak o tym stanowi art. 24 ust. 4 ustawy systemowej, ale od dnia 1 stycznia 2012 r.

Wyjątek od tej zasady ustanawia ust. 2 powołanego przepisu, stosownie do którego jeżeli przedawnienie rozpoczęte przed dniem 1 stycznia 2012 r. nastąpiłoby zgodnie z przepisami dotychczasowymi wcześniej, przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego przepisu. W sposób niebudzący wątpliwości oznacza to, że wybór odpowiedniego terminu przedawnienia 5-letniego (liczonego od dnia 1 stycznia 2012 r.) lub 10-letniego (liczonego od daty wymagalności składki), zależy od tego, który z nich upłynie wcześniej.

Odnosząc powyższe do realiów rozpoznawanej sprawy należy więc stwierdzić, że do spornych składek nie znajdował zastosowania 5 letni okres przedawnienia, o którym mowa była w art. 24 ust. 4 w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2002 r. Ten 5-letni okres miał bowiem zastosowanie tylko do tych należności, które uległy przedawnieniu przed wejściem w życie ustawy z dnia 18.12.2002 r., tj. do dnia 31.12.2002 r. Sąd orzekający w niniejszej sprawie zwrócił zatem uwagę, że do dnia 31.12.2002r. nie upłynął 5-letni termin przedawnienia żadnej z należności objętych

sporną hipoteką przymusową. Zadłużenie płatnika dotyczy bowiem należności za okres od stycznia 1999 r. do lipca 2001 r. Pięcioletni termin przedawnienia poszczególnych należności z tego okresu upływałby zatem już po dniu 31.12.2002 r. (najstarsza należność przedawniłaby się dopiero w lutym 2004 roku).

W tej sytuacji, skoro przed wskazaną datą wejścia w życie ustawy zmieniającej należności nie uległy 5-letniemu okresowi przedawnienia, to przyjąć należało, że zgodnie z treścią art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 9 lit. a ustawy z dnia 18 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 241, poz. 2074 ze zm.) okres ich przedawnienia uległ wydłużeniu do lat 10, licząc od dnia w którym stały się wymagalne. J. L. mógłby więc obecnie domagać się wykreślenia hipoteki przymusowej (ewentualnie wydania zaświadczenia pozwalającego na ubieganie się przed sądem wieczystoksięgowym o takie wykreślenie) tylko wówczas, gdyby wykazał, że upłynął już dziesięcioletni okres przedawnienia wszystkich należności objętych hipoteką przymusową.

Mając to na względzie, trzeba zauważyć, co prawda 10-letni okres przedawnienia w przypadku należności z okresu od stycznia 1999 r. do lipca 2001 r. co do zasady upływałby w odniesieniu do poszczególnych należności w okresie od lutego 2009 r. do sierpnia 2011 r. (co mogłoby sugerować, że stanowisko odwołującego jest słuszne), jednakże w analizowanym przypadku dla ostatecznej oceny czy i kiedy ów termin przedawnienia upłynął kluczowe znaczenie miała dyspozycja przepisu art. 24 ust. 5b powołanej ustawy, stanowiącego iż „bieg terminu przedawnienia zostaje zawieszony od dnia wszczęcia do dnia zakończenia postępowania egzekucyjnego oraz postępowania przed sądem”. Przepis w takim brzmieniu obowiązywał do 30 czerwca 2004r.; od dnia 1 lipca 2004r. aż do dzisiaj stanowi natomiast, iż „bieg terminu przedawnienia zostaje zawieszony od dnia podjęcia pierwszej czynności zmierzającej do wyegzekwowania należności z tytułu składek, o której dłużnik został zawiadomiony, do dnia zakończenia postępowania egzekucyjnego.”

Unormowanie to oznaczało, iż wszczęcie przed dniem 30 czerwca 2004 roku postępowania przed sądem dotyczącego należności z tytułu składek skutkowało zawieszeniem biegu przedawnienia tych należności (dotyczy to postępowania jakie toczyło się w sprawie o sygn. akt VII U 2856/03). Także jednak i kolejne postępowanie sądowe (w sprawie o sygn. akt VI U 230/10) musiało wywołać taki sam skutek – wydanie decyzji określającej wysokość zaległości składkowych, która została następnie zaskarżona do sądu było bowiem niewątpliwie czynnością zmierzającą do wyegzekwowania należności z tytułu składek, o jakiej mowa w przepisie art. 24 ust. 5b w brzmieniu obecnie obowiązującym.

W analizowanym przypadku koniecznym stało się więc uznanie, że doszło w nim do dwukrotnego zawieszenia biegu terminu przedawnienia, już tylko w związku z wszczęciem postępowań sądowych dotyczących należności z tytułu składek za okres od stycznia 1999 r. do lipca 2001 r. Pierwsze zawieszenie biegu terminu przedawnienia w tym zakresie miało miejsce w okresie od dnia 27 czerwca 2003 r. do 29 kwietnia 2004 r. - w związku z toczącym się przed Sądem Okręgowym w Szczecinie postępowaniem sądowym w sprawie o sygn. akt VII U 2856/03, wszczętym w związku z odwołaniem J. L. z dnia 27 czerwca 2003 r. od decyzji z dnia 17 czerwca 2003 r. nr (...), doręczonej J. L. w dniu 23 czerwca 2003 r., w której ZUS określił wysokość należności płatnika J. L. (1) z tytułu nieopłaconych składek za okres od stycznia 1999r. do kwietnia 2003r. w łącznej wysokości 37.361,82 zł. Postępowanie to zakończyło się wydaniem w dniu 8 kwietnia 2004 r. wyroku, w którym sąd oddalił odwołanie J. L.. Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 29 kwietnia 2004 r.

Kolejne zawieszenie biegu terminu przedawnienia miało miejsce w okresie od 29 stycznia 2010 r. do 28 listopada 2011 r. w związku z toczącym się postępowaniem sądowym w sprawie z odwołania J. L. od decyzji ZUS z dnia 8 grudnia 2009 r., w której organ rentowy w związku z ustaleniem, że J. L. działalność gospodarczą prowadził krócej - do lipca 2001 r. ponownie określił wysokość należności płatnika J. L. (1) z tytułu nieopłaconych składek, tym razem za okres od stycznia 1999 r. do lipca 2001 r. na łączną wysokość 38.689,88 zł. Pismem z dnia 29 stycznia 2010 r. J. L. (1) odwołał się od powyższej decyzji do sądu. Wyrokiem z dnia 13 stycznia 2011 r., wydanym w sprawie o sygn. akt VI U 230/10 Sąd Okręgowy oddalił to odwołanie. Postępowanie zakończyło się ostatecznie w związku z wydaniem przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie w dniu 28 listopada 2011 r. w sprawach o sygn. akt III AUz 95/11 i III AUz 112/11 postanowienia oddalającego zażalenia J. L. na postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 24 czerwca 2011 r. o odrzuceniu apelacji i z dnia 12 września 2011 r. o odrzuceniu zażalenia J. L. na postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z

dnia 10 czerwca 2011 r. oddalającego jego wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 13.01.2011 r.

Powyższe oznacza, że dziesięcioletni okres przedawnienia już tylko z tego powodu został niejako wydłużony o okres ponad dwóch lat.

Niezależnie od tego bieg terminu przedawnienia został w ocenie sądu zawieszony także w związku z wszczęciem przez organ rentowy postępowań egzekucyjnych, zmierzających do wyegzekwowania zaległych składek. Postępowania te były i są prowadzone z jednej strony przez Naczelnika Drugiego Urzędu Skarbowego (w zakresie należności składkowych J. L. za okres od stycznia 1999r. do grudnia 1999r.), na podstawie tytułów wykonawczych o numerach od W26- (...) do (...) z dnia 26 września 2003 r., przekazanych Naczelnikowi Drugiego Urzędu Skarbowego w dniu 1 października 2003 r., zaś z drugiej strony – przez Dyrektora Oddziału ZUS w S. - w odniesieniu do pozostałych należności za okres od stycznia 2000r. do lipca 2001r. na podstawie tytułów wykonawczych o numerach od Rb (...) do (...), wystawionych przez ZUS w dniu 26 lutego 2003 roku (a doręczonych J. L. w dniu 18 marca (...)) oraz na podstawie tytułów wykonawczych o numerach od Rb- (...) do Rb- (...), dotyczących składek za okres od stycznia 1999 r. wystawionych w dniu 27 maja 2003r., a doręczonych J. L. w dniu 5 czerwca 2003 r.

Z powyższych względów niemożliwym było proste przyjęcie, że wobec upływu okresu 10 lat od powstania zaległości składkowych mogły ulec one przedawnieniu. Dostrzegając bowiem – i uznając za wszech miar trafne – wątpliwości J. L. co do konstytucyjności przepisu art. 24 ust. 5 ustawy systemowej, wyłączającej w ogóle przedawnienie w stosunku do należności składkowych zabezpieczonych hipoteką (przepis ten jest identyczny w swoim brzmieniu i sensie z przepisem art. 70 § 8 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. – Ordynacja podatkowa, co do którego wielokrotnie sądy administracyjne stwierdzały już jego niekonstytucyjność – nie tylko w przywołanej w ustaleniach stanu faktycznego sprawie dotyczącej J. L., ale i np. w wydanym przez Naczelny Sąd Administracyjny wyroku z dnia 8 maja 2015r., sygn. akt I FSK 185/14 czy wreszcie także Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 marca 2015r., sygn. akt V CSK 377/15) – nie można było pominąć tego, że termin przedawnienia nie upłynął z innych, wyżej opisanych, przyczyn.

Mając zatem na uwadze, iż w niniejszej sprawie brak było przesłanek pozwalających na przyjęcie, iż doszło do przedawnienia należności z tytułu składek za cały okres objęty hipoteką przymusową w związku z upływem 10 letniego okresu przedawnienia, a co za tym idzie, J. L. (1) nie mógł skutecznie domagać się wydania zaświadczenia umożliwiającego mu wykreślenie hipoteki (skoro hipoteka nie wygasła, nie było podstaw by odwoływać się do treści przepisu art. 100 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o księgach wieczystych i hipotece, stanowiącego że „w razie wygaśnięcia hipoteki wierzyciel obowiązany jest dokonać wszelkich czynności umożliwiających wykreślenie hipoteki z księgi wieczystej”), koniecznym stało się oddalenie odwołania.

O powyższym, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzeczono w punkcie I. sentencji.

W punkcie II. sentencji odstąpiono od obciążania J. L. kosztami procesu.

W myśl regulacji zawartych w art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 k.p.c., strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata (radcę prawnego) zalicza się przy tym wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata (radcę prawnego), koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony.

Obciążenie strony, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, całością lub nawet tylko częścią kosztów procesu może w okolicznościach konkretnej sprawy pozostawać trudne do pogodzenia z poczuciem sprawiedliwości oraz zasadami współżycia społecznego. Z tego względu ustawodawca przewidział - w art. 101, 103 i 110 k.p.c. (zasada zawinienia), art. 102 (zasada słuszności) oraz art. 100 i 104 (zasada kompensaty kosztów) - specjalne unormowania pozwalające nie obciążać strony przegrywającej obowiązkiem zwrócenia przeciwnikowi całości lub części kosztów. W szczególności, stosownie do treści art. 102 k.p.c., w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepis

ów ustanawia zasadę słuszności, będącą odstępstwem od zasady odpowiedzialności za wynik procesu; jest więc rozwiązaniem szczególnym, niepodlegającym wykładni rozszerzającej, wykluczającym stosowanie wszelkich uogólnień, wymagającym do swego zastosowania wystąpienia wyjątkowych okoliczności. Nie konkretyzuje on pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawiając ich kwalifikację, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi (por. m.in. postanowienie SN z dnia 20 grudnia 1973 r., II CZ 210/73, LEX nr 7366).

Do okoliczności branych pod uwagę przez sąd przy ocenie przesłanek zastosowania dyspozycji omawianego przepisu, według doktryny oraz judykatury zaliczyć należy zarówno okoliczności związane z przebiegiem procesu, takie jak sposób prowadzenia procesu przez stronę przegrywającą sprawę (postanowienie SN z 28 czerwca 1966 r. I CR 372/65), subiektywnie przekonanie powoda o słuszności swojego żądania które jednak z uwagi na upływ terminu nie może być przez niego poszukiwane na drodze sądowej (wyrok SN z dnia 20 grudnia 1979 r., III PR 78/79, OSPiKA 1980, z. 11, poz. 196, z glosą W. Siedleckiego), zmiana stanu prawnego zaszła w trakcie procesu, jak również pozostające poza jego obszarem (np. stan majątkowy stron, ich sytuacja życiowa).

W ocenie sądu w niniejszej sprawie zachodziły przesłanki, by zastosować normę art. 102 k.p.c. Roszczenie J. L. (1) nie było bowiem zupełnie pozbawione jakichkolwiek podstaw prawnych – przeciwnie, jego stanowisko o niekonstytucyjności przepisu art. 24 ust. 5 ustawy systemowej, należało uznać za trafne. Przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i w ogóle całe prawo ubezpieczeń społecznych należą jednak do bardziej skomplikowanych zagadnień prawnych, przysparzających problemy nie tylko laikom (do których należy zaliczyć odwołującego), ale i doświadczonym prawnikom. W tej sytuacji, biorąc pod uwagę fakt, że J. L. mógł nie rozeznąć się należycie w zawiłościach prawnych związanych z zawieszaniem czy przerywaniem biegu przedawnienia należności składkowych, koniecznym stało się uznanie, że obciążanie go kosztami procesu byłoby w tej konkretnej sytuacji nieuzasadnione.